

Vi må stå sammen om at sikre dansk cirkus

Hvordan sikrer vi den danske artiststand, så vi også om 20 år kan blive underholdt af danske artister? Det var et af spørgsmålene, der dukkede op, da jeg satte forperson Sara Indrio stævne i Dansk Artist Forbunds lokaler.

Dansk Artist Forbund organiserer ca. 1400 medlemmer, hvoraf 350 arbejder som scene- og cirkusartister eller entertainere, hvilket bl.a. dækker over gøglere, bugtalere og tryllekunstnere. Begge grupper står overfor store udfordringer, som bekymrer forperson for Dansk Artist Forbund (DAF) Sara Indrio på et tidspunkt, hvor der samtidig er meget optimisme at spore, blandt andet for de nye cirkusformer, som i øjeblikket har et godt momentum for blandt andet statslig støtte.

Det er ikke nogen hemmelighed, at den danske cirkus- og artistsbranche er udfordret. Hvilke udfordringer ser du entertainerne står med?

Entertaineres udfordringer ligger blandt andet i det statslige støtte-system. Refusionsordningen er en konkurrenceforvridende faktor (få entertainere har fået deres forestillinger godkendt igennem årene, og p.t. er ingen inden for denne kategori godkendt, red.). Det er sværere at få forestillinger ind på de offentlige institutioner, når refusionsberettigede forestillinger koster det halve for institutionen. Man kan så som aktør overveje at ændre sit nummer, så der er mere dramaturgi i det, hvilket er det, refusionsordning kræver. Mange har improvisatoriske teknikker som det bærende, og det giver stort nærvær og interaktion med publikum. Spørgsmålet er, om man kan bevare det og samtidig

Interview af Mikkel Knudsen

give det mere fast form – det er dilemmaet. Spørgsmålet om refusionsordningen er en hårdknude, som jeg ikke regner med, bliver løst foreløbigt.

Du siger, den største konkurrent til scenekunst og entertainment er, at folk bliver hjemme - oplever vi det samme som i 1960'erne med TV's komme?

Nej, det tror jeg ikke. Der er en stigning i salg af billetter, så der er ikke mindre publikum til liveoplevelsen. Det er blot særlige formater, der vinder. Bevægelsen er, at det er storskalating, som har en chance. Det er svært at komme ind på markedet særligt med nicheprægede ting, det er svært at stå alene som små genreområder. Vi har en opgave med rekruttering - både af artister, men også af publikum.

Nogle gange bliver jeg spurgt, hvorfor repræsentation og diversitet er så vigtigt. Det er det blandt andet for, at vi i fremtiden får tilstrækkeligt med publikum, men også kunstnere. Hvis man kun viser heteroseksuelle mennesker i en vis alder, snakke om deres egne problemstillinger, udelukker man en masse andre. Folk vil gerne se sig spejlet og have nogen at se op til, og der er desværre store befolkningsgrupper, der ikke føler sig repræsenteret, viser forskningen.

Når vi ser på cirkusartisterne, ser du så samarbejdsmuligheder med

Sara Indrio

Foto: Tina Axelsson

det traditionelle cirkus for jeres medlemmer?

Jeg er meget optaget af, hvordan vi kan sikre en cirkusfaglighed i fremtiden i Danmark. Det ville være smukt, hvis alle aktører tog ansvar for fællesskabet og for at sikre cirkusfaglighed i fremtiden i Danmark, uanset om man arbejder med det traditionelle cirkus eller med nye cirkusformer. Jeg ser den vildeste fighterånd og kæmpepotentiale i dansk cirkus. Der er også stadig meget publikum – lige så meget som til dansen. Men kun når vi ser på hele området samlet.

Nu er der kommet en fremstrakt hånd fra kulturminderen for et år, og jeg vil gerne anerkende og

respektere de familier, som har viet deres liv til cirkus. Jeg kan forestille mig, der er mange, der har nok at gøre med at sætte forestillinger op og sælge billetter, men jeg er meget opmærksom på, at tiden måske er moden til mere samarbejde om at sikre en fælles fremtid for cirkus og cirkusfagligheden, hvad enten det er som artist eller kompagni.

Hvad mener du med at tiden er moden?

Både traditionelt og nyt cirkus har tradition for at være selvstændigt og klare sig selv, hvad enten det er som aktivistisk undergrund eller som familier med en lang tradition og historie. Måske er der meget mere at hjælpe hinanden med, end vi tror? Det synes jeg kunne være spændende at indlede en dialog om. Det er altid et spørgsmål om, hvor meget man vil gå på kompromis for at tilpasse sig tiden, uagtet hvilken genre man arbejder i.

Jeg mener, vi i scenekunst og underholdning altid har stræbt efter 'en tredje vej' ud af et dilemma. Cirque du Soleil fandt f.eks. en tredje vej ved at genopfinde formatet. Jeg elsker udtrykket i cirkus. Cirkus kan noget særligt, det kan ophæve tyngdeloven, det kan give den optimale illusion og samtidigt give det gys, som intet andet scenekunstformat kan for mig. Det kan bringe mig ud på kanten af stolen.

Samtidig er der sådan et opløftende og vigtigt element som den ikoniske og nærmest mytologiske klovnefigur, som spiller en vigtig rolle for både individ og samfund.

Der er mange vigtige ting at sige om cirkus, og derfor er vi også mange, der skal arbejde på at skabe endnu bedre mulighe-

der for cirkus. Det så vi kan konkurrere med de mange tilbud, der er i dag, og så vi bliver relevante i tiden og får høj faglig kvalitet i Danmark.

Mange i træningslokalerne og i savsmuldet arbejder sikkert allerede på at knække den nød med, hvordan kan vi bevare vores historie og tradition, og finde en ny vej i den tid vi lever i. Derfor tror jeg også, man kan få meget ud af at arbejde på tværs, så vi får større volumen og flere kræfter i fællesskab

Hvor skeler I hen for inspiration?

Det der er sket i Sverige er, at nogle har lagt de lukkede cirkler bag sig og har fundet et fælles tredje, et nyt kunstnerisk og fagligt niveau. I slipstrømmen på Cirkus Sirkør er der kommet Manegen (interesseorganisation for professionelle artister red.), som er lykkedes med at etablere den infrastruktur, som vi taler om, mangler i Danmark.

Vi har i Danmark startet Dansk Samtids Cirkus (DSC), som et fælles talerør. Vi håber, at vi kan bruge det momentum med DSC til at skabe noget, der kan give en varig forandring, om vi så kommer til at lave noget som f.eks. konstruktionen i Sverige, en nationalscene, som vi også har snakket om eller noget tredje, som kan skabe en mere sikker fødekæde og mere synlighed om cirkus og cirkus' potentiale.

Lige nu lever DSC med støtte fra Dansk Artist Forbund og med én person på sagen om ugen, men det er ikke nok. Hvis der nu var flere kompagnier, der meldte sig ind, så vi kunne få en fælles front, tror jeg vi vil stå meget stærkere. De traditionelle cirkus er også meget velkomne. Det er desuden

vigtigt, at indsatserne for hele fællesskabet ikke er bundet op på enkelte ildsjæle, som er dem, der har været bærende i mange år, for de risikerer også at brænde ud. De kan ikke både have deres egen kunstneriske eller kommercielle virke kørende og samtidig have tid til det politiske arbejde. Men et af de største problemer er, at cirkusarbejdet hviler på for få aktører og mangler en egentlig struktur.

Hvordan sikrer vi fødekæden af nye artister?

Vi skal kunne tilbyde et mere attraktivt arbejdsmarked for den nye generation, tror jeg. Og uddannelsesmuligheder. Alle inden for det kunstneriske felt må tænke sig om de her år. Se på balletskolen, hvor man har måttet ændre på sin kultur radikalt. Det er en svær proces, men skal man have en elite og numre, hvor man direkte sætter sine lemmer på spil, kan man ikke have en hyggeklub. Det kræver træning og skoling. Jeg tror bare ikke, at vi kan få nok unge danske artister, der vil det, hvis de samtidigt mistrives som mennesker eller skal ofre for meget i eller for arbejdslivet. Det mærker vi fra de nye generationer af kunstnere og entertainere.

Hvordan ser du perspektiverne for at få en ny cirkusuddannelse?

Det er vigtigt, at der er en platform at gå videre fra, den har vi ikke nu. Særligt når AFUK, som var det eneste indslusningssted til et liv som artist, er blevet indskrænket væsentligt. Mange artister indenfor samtidscirkus uddanner sig og arbejder i udlandet, og den internationale udveksling er også en del af cirkussets

tradition. Men vi har problem med at danne en bæredygtig fødekæde i Danmark og få skabt en dansk uddannelse.

Lige nu er der et godt momentum, da der er en mæccen, som vil tilbyde millioner til finansiering af fire års uddannelse, men det er vanskeligt, at få den placeret. Ingen vil have de mange millioner, hvis ikke det kan blive mere permanent. Det kræver, at staten eller en fond vil gå ind og garantere den på den lange bane.

En anden vej kunne være mesterlære og gøre en uddannelse mere professionsrettet fremfor at trække den i en akademisk retning. Det er en virkelig spændende proces, og der er nogle mennesker, der arbejder meget på at finde løsninger.

Er der fidus i at styrke undervisningsperspektivet?

Bestemt, når man ser en karriere for en artist, har karrieren et udløb pga. fysiske begrænsninger, så er det naturligt at begynde at undervise. Ofte er det at undervise ikke det, der drev en til at blive artist fra start af, og undervisning kræver også en anden faglighed. I den mest optimale verden er der et efteruddannelsesprogram.

Jeg vil fremhæve hospitalsklovnene, der har skabt arbejdspladser, hvor man kan bruge sin artistfaglighed, og hvor man gennemgår efteruddannelse. Det er noget af det mest interessante, der er sket på arbejdsmarkedet for artister indenfor de sidste 10-20 år, og det er blevet en kæmpe succes. Kan vi projicere det over i en undervisningssituation, vil

det være godt, for der mangler volumen og kvalitet for at kunne konkurrere med hvad børnene ellers kan gå til.

Hvilket råd vil du give til en, der vil være artist i dag?

Sindssyg god idé, du får et fantastisk liv og en masse gode oplevelser. Dernæst meld dig ind i DAF, hvor der er gode forsikringer, og vi kan hjælpe dig med en række ting.

Således opløftet forlod jeg DAF's hyggelige lokaler på Christianshavn og fremfor alt med budskabet om, at der skal løftes på tværs for at nå en tilpas tyngde, hvis artisteriets fremtid i Danmark skal sikres.

Et af DAF's medlemmer i aktion. Foto: Ebbe Forup